

Met de skills van de 21^e eeuw voor de klas

Digitale mogelijkheden om leren te versnellen

‘Verdiend een kind van de 21e eeuw niet ook een leerkracht van de 21e eeuw?’ Die vraag houdt trainer Mark Froger van Innofun zijn cursisten graag voor. Het FIT-traject neemt scholen mee in de verandering naar leren in de 21e eeuw. Directies en leerkrachten worden wegwijs gemaakt in het didactisch toepassen van ICT en sociale media.

Certificaat

Voor een leerkracht betekent deelname aan het FIT-traject een investering van ongeveer 40 uur. ‘Het is fundamenteel anders dan het aanhoren van een presentatie,’ merkt Michiel Leijser op, ‘want je gaat ook aan de slag in de klas en je bent een coach voor collega’s.’ Mark Froger vult aan: ‘Het is een blended programma, de cursisten werken virtueel samen en er zijn fysieke bijeenkomsten om tot kennisconstructie te komen. Ze houden een portfolio bij en krijgen een assessment over hun vooruitgang. Als die er is, dan ontvangen ze een certificaat en zijn ze Excellente Leerkracht Sociale Media.’

Meer informatie bij:
ronald.philipsen@innofun.nl

De afgelopen maanden is druk gewerkt om het eLab van Innofun te verplaatsen van Breda naar Venlo: een logische stap na de overname door BCO Onderwijsadvies. Deels voltrekt FIT – Fundamenteel Innovatie Traject – zich in het futuristische eLab vol interactieve technologie.

Inspirerend

Michiel Leijser is directeur van basisschool De Brink in Ottersum en projectleider van de ICT-werkgroep van de gefuseerde stichtingen SKBO Bergen en SKOMeN. Met stichtingsbestuurders, mededirecteuren en leerkrachten van de zestien scholen zit hij nog midden in het FIT-traject. Zo’n zestig cursisten volgen het programma, dat ruim vier maanden duurt. ‘Met onze bestuurders en

directeuren keken we eerst naar wat we willen met ICT. We wilden weten hoe 21st century skills en social media passen in de gewenste schoolontwikkeling. Het eLab was daarbij een inspirerende omgeving die mensen losweekt van de dagelijkse werkpraktijk.’ Als sterk punt in de opleidingsaanpak noemt hij de benadering van ICT vanuit de didactiek. ‘Uiteindelijk gaat het bij onderwijsinnovatie niet om hardware, maar om het handelen van de leerkracht. Het is goed om nieuwe mogelijkheden te onderzoeken die het leren van kinderen versnellen. Dat kan je *mindset* veranderen. Een concept als *flipping the classroom* biedt bijvoorbeeld een interessant kijkje in de digitale leeromgeving van de toekomst.’

In deze nieuwsbrief:

- Digitale mogelijkheden om leren te versnellen 1
- Teamleren met Lesson Study 2
- Crijnsschool zet in op meervoudige intelligente 3
- Leesplezier is de grondslag van alles 4
- Van meeleven tot en met meebeslissen 5
- Taalspurt in de schakelklas van obs 't Hout in Helmond 6
- Conferenties en seminars 7
- Samenwerking voor het kind 8

Teamleren met Lesson Study

Met het hele team een les ontwerpen, observeren, nabespreken en aanpassen. Lesson Study in een notendop. Basisschool NATUURLIJK! in Blerick heeft het omarmd.

Teamleider Ilse Crompvoets bespreekt de video-opnames

Het valt niet altijd mee: wat je op een studiedag leert, vertalen naar de dagelijkse praktijk. Ook sommige leerkrachten van basisschool NATUURLIJK! vonden dat lastig, merkte onderwijsadviseur Pierre Pas van BCO Onderwijsadvies. Daarom adviseerde hij Lesson Study. 'Bij Lesson Study maak je samen de les. Je deelt kennis, leert van elkaar en borgt wat werkt. Dat is de kracht.'

Leermomenten

NATUURLIJK! paste het concept toe bij begrijpend lezen. De methode dwingt je om de les precies uit te schrijven, zegt teamleider Ilse Crompvoets. 'Je gaat terug naar de kern, ontleedt de les en let op de details.' Dat zorgde voor leermomenten, aldus leerkracht Mariëtte Kersten van groep 7. 'Vaak wil je een les ontspannen inleiden. Wij stelden voor om bij een les over

Prinsjesdag een koffertje mee te nemen. Pierre raadde het af. Een goede inleiding in de context is belangrijk, maar voorkom te veel afleiding. Houd het compact en focus op het doel: kinderen leren om begrijpend te lezen.'

Video

Na de lesvoorbereiding volgt de uitvoering. Mariëtte en Ronald Traa, leerkracht groep 5, brachten de les in praktijk. Geobserveerd door teamleden, opgenomen op video. Aansluitend besprak het team de les. Voor Ronald was het een eyeopener. 'Je ziet duidelijk wat beter kan. Ik gaf kinderen te weinig tijd om te antwoorden of gaf zelf het antwoord. Daar ben ik nu alert op.' Aan de hand van de video en de observatie werd de les aangescherpt. Mariëtte: 'Op welk moment doe je welke stap; op video zie je wat wel en niet werkt.'

Professionaliseren

De volgende stap in Lesson Study is het geven van de aangepaste les. Daarna volgt opnieuw een bespreking en wordt de les definitief vastgesteld. 'Alle leerkrachten geven nu les volgens de vastgestelde instructie', aldus Ilse. 'Via klassenbezoeken kijken we waar verbeteringen mogelijk zijn.' NATUURLIJK! heeft Lesson Study omarmd, zegt ze. 'We geloven erin. We vertrouwen erop dat leerprestaties erdoor verbeteren. Wij kunnen dat nog niet bevestigen.' 'Het versterkt in ieder geval de competenties van de leerkracht', vindt Ronald. Reden genoeg om Lesson Study ook bij lessen als rekenen toe te passen. 'Het helpt om verder te professionaliseren.'

Meer informatie bij: pierrepas@bco-onderwijsadvies.nl

'Dit zou heel onderwijsland moeten doen!'

Crijnsschool zet in op meervoudige intelligentie

N

Na positieve ervaringen met coöperatief leren, wilde de Crijnsschool in Nuenen de verschillende kwaliteiten van kinderen nog beter benutten. De vervolgstap naar meervoudige intelligentie (MI) heeft direct effect op de leerlingen: 'Ze zijn echt actiever betrokken bij de les.'

Maureen van den Boom

'Vandaag gaf ik de kinderen een papier met het woord *bos* en vroeg ze dat aan te vullen met dingen die daarbij passen', vertelt Maureen van den Boom, leerkracht van groep 3 en lid van het MI-ontwikkelteam op basisschool de Crijnsschool in Nuenen. 'Sommige kinderen begonnen te schrijven, anderen gingen tekenen en er ging zelfs iemand op tafel liggen. Dat klinkt gek, maar op dat moment zijn alle kinderen op hun eigen manier actief betrokken bij de opdracht.'

Niet allemaal hetzelfde

Meervoudige intelligentie gaat uit van acht intelligenties. Om daar grip op te krijgen, stapte het team van de Crijnsschool in een meerjarig scholingstraject met senior onderwijsadviseur Mat Custers. Volgens Maureen vormde MIDAS – een wetenschappelijk onderbouwde MI-vragenlijst – daarbij een onmisbare basis: 'We ontdekten ons eigen profiel en beseften dat we lesgeven aan kinderen die niet allemaal hetzelfde zijn. Ik ben gevoelig voor taal, maar een ander heeft misschien meer met getallen, muziek, beweging of natuur. We bieden de lesstof nu gevarieerder aan. De leerlingen worden enthousiast door die afwisseling en zijn echt actiever betrokken bij de les.'

Waardevol instrument

Die betrokkenheid is volgens Mat Custers cruciaal in het onderwijs. 'Je activeert kinderen met werkvormen waarin ze de ene keer worden aangesproken op iets wat ze goed kunnen en de andere keer op iets wat lastig voor hen is. Maar ze weten dat iedereen op zijn eigen manier intelligent is en dat ze dus niet alles goed hoeven te kunnen. Als je daar goede inhoud aan koppelt, heb je een heel waardevol onderwijsinstrument in handen.'

Maureen is inmiddels MIDAS-gecertificeerd en mag daarom nu ook vragenlijsten afnemen bij kinderen. 'Daardoor kun je nog gerichter lesgeven. Wanneer het zover is, nodig ik alle scholen – basis- en voortgezet onderwijs – uit om hier inspiratie op te doen. Als je ziet hoe kinderen groeien, dan weet je: dit zou heel onderwijsland moeten doen!'

Meer informatie bij: matcusters@bco-onderwijsadvies.nl

Ruimte voor leeskring dankzij kansrijke combinatiegroepen

‘Leesplezier is de grondslag van alles’

‘Niet nóg een nieuwe aanpak!’ riep het team van basisschool

‘t Klösterhûfke in Deest toen BCO

Onderwijsadvies kansrijke combinatiegroepen introduceerde.

Een jaar later is iedereen razend enthousiast. Vooral de leeskring is

een inspirerend gevolg: ‘Dat kinderen nu zo bevlogen lezen geeft enorm veel energie.’

Groep 5 van ‘t Klösterhûfke verzamelt zich in de gymzaal waar de kinderen letterlijk een leeskring vormen. Vandaag vertelt Mila over het tijdschrift Penny, leest Joost voor uit het Friese boek ‘Hein en syn hin’ en neemt Floor haar klasgenoten mee in ‘Floor gaat door’. Na elke bijdrage volgen luid applaus, twee tips en twee complimenten. ‘Wie wil dit boek ook lezen?’ vraagt juf Anne na de presentatie van Floor. De vingers zijn zo snel niet te tellen. En dat terwijl het leesplezier hier een jaar geleden nog ver te zoeken was.

Leuke kant van lezen

‘Er was gewoon geen tijd’, verzucht Anne Kesselaer, leerkracht van groep 4/5 op ‘t Klösterhûfke. ‘We hadden het zo druk om de gewenste opbrengsten te halen, dat er in onze combinatiegroepen geen ruimte was voor de leuke kant van lezen.’ Miriam Krijnsen – onderwijsadviseur bij BCO Onderwijsadvies – begreep dat hier een efficiëncyslag nodig was. ‘Scholen vergeten vaak dat het een wisselwerking is. Juist die leuke extra’s

vergroten de motivatie van kinderen, waardoor opbrengsten verbeteren. Door slimme verbanden te leggen tussen jaargroepen en instructies, creëer je tijd en ruimte voor een verdiepingsslag in het onderwijs.’ In overleg met het team van ‘t Klösterhûfke stelde Miriam een leeskring voor, waar kinderen alles mogen presenteren wat de moeite waard is om te lezen. ‘Na de aanvankelijke scepsis over weer een nieuwe aanpak, zijn we er samen vol voor gegaan.’

Interactie

‘Het is zo mooi dat de kinderen zelf eigenaar zijn van die leeskring’, vertelt Daisy Joseph, leerkracht van groep 5/6 en leescoördinator op ‘t Klösterhûfke. ‘Je moet niets van de juf, maar kiest ervoor om daar te staan. Dat maakt het leuk en laagdrempelig, zeker ook voor kinderen die taal lastig vinden.’ Anne knikt instemmend: ‘Er is zoveel interactie gekomen. Ineens discussieren we over verhalen. Lezen heeft een nieuwe plek gekregen en dat plezier werkt door in alle lessen.’

Meer informatie bij:
miriamkrijnsen@bco-onderwijsadvies.nl

Ouderbetrokkenheid in Elsloo

Van meeleven tot en met meebeslissen

De basisscholen in Elsloo zijn sterk doordrongen van het belang van ouderbetrokkenheid; bij alles wat ze doen betrekken ze ouders. Dus ook bij het nadenken over de toekomst van het basisonderwijs in de gemeente. ‘Hun inbreng is waardevol.’

‘Met groep 6 hebben we een uitwisselingsproject met buitenlandse basisscholen. We hebben hier dit jaar samen Sinterklaas gevierd. Na een informatieavond meldden zich direct achttien ouders om te helpen.’ Jos Clout, directeur basisschool Sint Jozef in Elsloo, maakt duidelijk dat de ouderbetrokkenheid groot is. Een logisch gevolg van een heldere visie, meent ouder Doreen Kersemakers. ‘Daarin is onder meer vastgelegd

dat de kinderen centraal staan en dat het onderwijs afgestemd wordt op de behoefte van elk kind. Maar ook dat ouders actief en betrokken zijn. In alles wat de school doet, komt die visie terug.’ Daardoor dragen ook kinderen ‘m uit, zegt ze. ‘Laatst foeterde ik op mijn vijfjarige zoon. Zegt hij: ‘mama, weet je dat je met complimenten meer bereikt?’ Prachtig.’

Vier niveaus van betrokkenheid

Op papier zetten dat ouders actief en betrokken zijn, is één. Maar hoe realiseer je het? Jos: ‘Samen met de andere basisscholen hebben we in samenwerking met O2 Onderwijsadvies een gezamenlijke aanpak vastgesteld. We stimuleren ouders om mee te leven, mee te werken, mee te denken en mee te beslissen. Per niveau zet de school eigen middelen in. Dat gaat van nieuwsbrief tot thema-avonden en van ouderhulpboekje tot werkgroepen.’ Ook oudergesprekken en afspraken tussen ouders en leerkrachten maken deel uit van het betrokkenheidspallet. Doreen: ‘Ouders kennen hun kinderen. Leerkrachten kunnen van die kennis profiteren. Ze hoeven alleen goed te luisteren. Dat gebeurt hier.’

Waardevolle inbreng

Omdat de bevolking van Elsloo de komende jaren krimpt, werken de scholen ook aan een gezamenlijke visie op de toekomst. Ouders zijn hierbij vanaf dag één betrokken. Jos: ‘Er zijn ideeën uitgewisseld, aan de hand van een kijkwijzer hebben we goed bij elkaar gekeken naar het onderwijs en bijvoorbeeld ook ouderbetrokkenheid. Op basis hiervan zijn de eerste ideeën uitgewerkt. Binnenkort praten we ouders bij over inhoud en proces.’ Doreen vindt het fijn dat ouders meedenken over de toekomst van het basisonderwijs in Elsloo. ‘Veel ouders werken in het bedrijfsleven en weten wat nodig is voor de toekomst. Hun inbreng is waardevol.’

Meer informatie bij:
jan-josjanssen@o2-onderwijsadvies.nl

‘Niet een woordje, ik wil een hele zin’

Taalspurt in de schakelklas van obs 't Hout in Helmond

Drie ochtenden per week staat Ine Oligschläger voor haar schakelklas met twaalf kleuters. Hun taalontwikkeling krijgt er een extra impuls. Na een jaar – soms na twee jaar – keren de kinderen voltiids terug naar hun eigen klas. ‘Als ze vragen gaan stellen, dan beginnen ze te groeien.’

Schakelklassen zijn bedoeld om basisschoolleerlingen in de onder-, midden- of bovenbouw met een taalachterstand tijdelijk intensiever te begeleiden, zodat ze later weer goed kunnen meekomen in hun eigen klas. Er zijn criteria voor de toelating: kinderen met een algehele ontwikkelingsachterstand horen in principe niet thuis in een schakelklas. Gemeenten en scholen zetten de schakelklassen in samenspraak op, met overheidssubsidie vanuit de begroting voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB-gelden).

Zelfvertrouwen

Ine Oligschläger werd vier jaar geleden gevraagd de schakelklas van obs 't Hout in Helmond te draaien, voor leerlingen uit groep 1 en 2. ‘Ik wil het doen op mijn manier’, stelde ze als voorwaarde. ‘Ik kijk naar het totale kind, want het sociaal-emotionele is bij een taalachterstand ook heel belangrijk. Het gaat vaak om kinderen die niet uit de verf komen in een grote groep. Juist in de schakelklas groeit hun zelfvertrouwen. Ze hebben het gevoel dat ze iets kunnen en dat ze ertoe doen. En dat nemen ze mee naar de grote groep. Ik krijg van de leerkrachten terug dat ze uit hun schulp komen en veel meer laten zien.’

Bij 't Hout komt een kind alleen voor de schakelklas in aanmerking als de leerkracht en de intern begeleider vinden dat een kind de potentie heeft om te groeien op taalgebied. Dan wordt Ine betrokken bij het toetsen van die kinderen. ‘Je bent vervolgens altijd afhankelijk van toestemming van hun ouders’, zegt ze. Dat

ouders instemmen met plaatsing in de schakelklas of aanvullende logopedie is niet altijd vanzelfsprekend. ‘Sommige ouders vinden dat hun kind de extra begeleiding in de schakelklas helemaal niet nodig heeft.’ Ze zucht: ‘Er zijn kinderen die naar mijn mening de schakelklas nodig hebben, maar er dus niet in zitten ...’ Om de ouderbetrokkenheid te versterken vraagt Ine ze soms om mee te helpen in de klas. Ook laat ze ouders meekijken als ze met de kleuters bezig is. ‘Er zijn ouders die zich niet zeker genoeg voelen om dingen op te pakken. Dan laat ik zien hoe ik met hun kind met spel en taal omga. Zij krijgen daardoor andere mogelijkheden aangereikt om ook buiten school iets te doen. Dan leer ik tevens de ouders beter kennen en kunnen we elkaar versterken.’

Alles benoemen

In de speel-leeromgeving die Ine haar kleuters biedt, staat spel centraal. Er is bijvoorbeeld een poppenhoek met poppenhuis, een watertafel en een inpaktafel. En overal zijn letters, pictogrammen en woorden te zien. ‘Spel is niet hetzelfde als gewoon maar spelen’, licht Ine toe. ‘Hier is elk spel met taal verweven. En dat geldt voor alles wat ik doe met de kinderen. Ik benoem voorwerpen, vertel er hele verhalen over en lok antwoorden op vragen uit. Soms antwoorden ze ontwijkend, of in een of twee woorden, maar dan zeg ik ‘nee, ik wil een hele zin’. Dan zie je ook dat ze over taal en woorden gaan nadenken. Op het moment dat ze zelf vragen gaan stellen, beginnen ze pas echt te groeien.’ Bij het zoeken naar een VVE-methode – ze

wilde per se een methode die goed aansloot bij haar visie – kreeg Ine begeleiding van een onderwijsadviseur. Sinds kort is José Hillen haar adviseur. José zorgt voor coaching en monitoring en organiseert netwerk- en professionaliserings- bijeenkomsten. Ze behoort tot het team van BCO Onderwijsadvies dat het oprichten en inrichten van schakelklassen voor alle groepen binnen het basisonderwijs begeleidt. Ook onderwijsadviseurs Pauline Hilbers en Gemmie Derksen maken daar als VVE-relatiemanagers deel van uit. Gemmie: ‘Omdat het opzetten van schakelklassen samenwerking vereist tussen gemeenten en scholen helpen we deze partners in het proces. Op strategisch niveau ondersteu-

nen we scholen, stichtingen en gemeenten bij het maken van een beleidsplan. Daarnaast zijn we in veel steden en dorpen bezig met de concrete uitvoering van de schakelklassen. Je ziet ook dat gemeenten waar men de laatste tijd met een toenemend aantal asielzoekerskinderen te maken krijgt er enorm mee geholpen zijn. Over de gehele linie groeit de behoefte aan schakelklassen.’

Meer informatie bij:

paulinehilbers@bco-onderwijsadvies.nl of
gemmiederksen@bco-onderwijsadvies.nl.

Conferenties en seminars

U bent van harte welkom.

Inspiratiedag voor het Jonge Kind

Datum: woensdag 4 februari 2015

Tijd: 9.00-16.00 uur

Locatie: Zorgdorp Deurne

Informatiebijeenkomst Looqin Primair Onderwijs

Datum: woensdag 4 maart 2015 [middag]

Locatie: BCO Onderwijsadvies

Seminar Taal

Datum: woensdag 18 maart 2015 [middag]

Locatie: BCO Onderwijsadvies

VVE-beleid in de gemeente Beesel

Samenwerking voor het kind

De gemeente Beesel geeft samen met de brede scholen, het consultatiebureau en de bibliotheek vorm aan het lokale VVE-beleid. Het kind staat daarbij centraal.

Wilmy Willems, leidster bij De Boemeltrein

Om VVE-kinderen zonder achterstand in groep 3 te laten beginnen, werkt de gemeente Beesel samen met de brede scholen – basisschool, peuterspeelzaal en kinderopvang –, bibliotheek en consultatiebureau. 'Al vanaf de geboorte werken we preventief aan ontwikkelingsstimulering', zegt Esther Huijbers, VVE-coördinator van de gemeente. 'Daarom krijgen pasgeborenen een gratis abonnement bij de bibliotheek. Consultatiebureau, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven bespreken twijfels over achterstanden met elkaar.' De lijnen zijn kort, aldus Wilmy Willems, leidster bij peuterspeelzaal De Boemeltrein. 'Door de samenwerking kennen we elkaar goed.'

Werkgroepen

Samen met alle betrokkenen heeft de gemeente vanuit wensen en behoeften een plan van aanpak opgesteld. Een wens was een gemeentebreed systeem om binnen ontwikkelingsgericht werken zaken goed vast te leggen en te volgen. Een werkgroep met afgevaardigden van VVE-partners heeft dit vraagstuk opgepakt. Esther: 'We hebben met elkaar gespard: wat is er, wat hebben we nodig? Op basis daarvan adviseerde BCO Onderwijsadvies HOREB, een online handelingsgericht kwaliteitssysteem. Het sluit perfect aan op de vraag.'

Spelenderwijs

Marlies de Wever van BCO heeft de leidsters van de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen

en leerkrachten van de groepen 1 en 2 in HOREB getraind. Wilmy: 'Met HOREB leert het kind spelenderwijs de taal. Dat werkt plezierig en is effectief. Daarnaast leg je alle ontwikkelingen vast in een systeem. Je kunt het kind op die manier goed volgen. En concreet aangeven welke bijdrage ouders kunnen leveren. Met hen maken we daar ook afspraken over.'

Lange termijn

Ze vindt het fijn dat Marlies de medewerkers ná de training in de groep ondersteunt. En dat de gemeente er geen tijdsdruk op legt. 'Kwaliteit gaat voor snelheid', zegt Esther. 'Belangrijk is dat iedereen op dezelfde manier bezig is met ontwikkelingsgericht werken en dat er een doorlopende lijn is voor kinderen tot 7 jaar. Op termijn levert dat resultaten op. Daarvan ben ik overtuigd.'

Meer informatie bij:
marliesdeweever@bco-onderwijsadvies.nl

BCO Onderwijsadvies

Wylrehofweg 11
5912 PM Venlo
Tel. 077 351 92 84
info@bco-onderwijsadvies.nl
www.bco-onderwijsadvies.nl

O2 Onderwijsadvies

Amerikalaan 70E
6199 AE Maastricht-Airport
Tel. 046 457 03 10
info@o2-onderwijsadvies.nl
www.o2-onderwijsadvies.nl

Innofun

Wylrehofweg 11
5912 PM Venlo
Tel. 077 851 01 20
info@innofun.nl
www.innofun.nl